

Л. Сидоренко

Лариса
Муровиц

ПІОНЕРИ СВЯТОЇ ЗЕМЛІ

Канадсько-Український Бібліотечний Центр

**Канадське Товариство Приятелів України
Торонто – Канада**

ЛАРИСА МУРОВИЧ

ПОНЕРИ СВЯТОЇ ЗЕМЛІ

Величкович
м. Київ
на пам'ятку
Лариса Мурович
7.9.1969.

LARYSA MUROVYCH

PIONEERS OF SACRED LAND

SELECTED POEMS

in Ukrainian language

TORONTO

“SVITANNIA”

ЛАРИСА МУРОВИЧ

ПІОНЕРИ СВЯТОЇ ЗЕМЛІ

Третя збірка

ВИДАВНИЦТВО "СВІТАННЯ"

*****
ТОРОНТО **1969**

Лариса Мурович

**Обкладинка
роботи мистця П. Сидоренка**

Printed by:
HARMONY PRINTING LTD.
3194 Dundas Street West, Toronto 9, Ont., Canada

ЛАРИСА МУРОВИЧ — ПОЕТЕСА ЛІРИКИ І МІТОЛОГІЇ

Олена Теліга не помилилася, коли ще в 1939 році писала про Ларису Мурович: “Молода, здібна, інтелігентна поетка з Божої ласки”. Сьогодні, майже тридцять літ пізніше, переглянувши бодай частину великого поетичного дорібку Лариси Мурович, кожний може переконатися, що поетеса гідно пронесла літературне благословення Олени Теліги крізь буревії життя і боротьби. Ім'я Лариси Мурович, як талановитої поетеси, відоме українцям усіх країн нашого емігрантського розселення.

Писати вірші та малювати Лариса Мурович почала 12-літньою дівчиною. Але поезія перемогла і Лариса Мурович скоро стала міцно на шлях літературної творчості. Її перші вірші появились друком, коли авторці було 17 років. А в 1944 році були здані до друку перші дві юнацькі збірки — “Крилатий Шлях” і “Свята Земля”, накладів яких, на жаль, не вдалося зберегти в хуртовині останньої світової війни. Там поетеса писала:

Оця земля — свята відвіку,
Бо кров'ю зрошена бійців.

І про тих бійців, про повстанців, що живуть у бункерах, про отих блаженних,

...що вмерли у безсмерті,
Горівши пламенно аж до кінця,
З їх поривів сердець п'янкої шерті
Нашадки будуть пити до щирця.

Лариса Мурович написала дуже багато поезій, оглядаючись на свій власний пройдений шлях підпільної праці в ОУН, перебування у в'язницях, переслідування поліцією загартбників української святої землі. А всі її поезії можуть бути розділені на сім великих відділів: “Крилатий Шлях”, “Свята Земля”, “Первісний Простір”, “Піонери”, “Пісні Обжинкові”, “Незабудьки” і “Мозаїка”. З усіх збірок авторка вибрала по кільканадцять поезій до книжки вибраних творів п. з.

“Піонери Святої Землі”. І в цій книжці — криниця шляхетних думок, поривів і почувань, висловлених “поеткою з Божої ласки” у формі високомистецьких віршів.

У всій творчості Лариси Мурович переважає патріотична лірика. Не цурається авторка і, так би мовити, чистої лірики. А дуже багато поезій мають філософсько-мітологічний характер. До речі, Лариса залишилася без рідного батька, коли їй було всього-навсього 11 місяців, і виросла й виховувалася вона у бабусі, при якій була ще одна жінка-помічниця на ім'я Василина. Ці дві особи залишили після себе вічні сліди в душі поетеси. Можливо, що саме такий характер багатьох творів поетеси — це також успадковане до деякої міри від батька, який був свого часу професором філології і філософії. У всякому разі, цикл віршів на мітологічні теми п. з. “Буковинські Легенди” — чи не найрідніші спогади, що торкають найзадушевніші струни самої авторки. Бо ота Василина за дитинства поетеси, як згадує Лариса Мурович, була чистим джерелом нашої праісторії, легенд тощо. “Василина так напувала мене зі свого джерела, що й досі дзвенять у душі легенди про Дажбога, Перуна, мавок і т. п.” — згадує поетеса. Про це вона й пише в іще не зовсім викінченій поемі “Гора Цецина”.

Лариса Мурович закінчила високі студії журналістики, а крім того має ще й педагогічну освіту — все це допомогло в житті авторки бути не лише “поетесою з Божої ласки”, а й виховником-педагогом. А студіюючи англомовну літературу, зокрема ірландську, поетеса забирає голос також у публіцистиці та перекладає твори авторів тих народів, історія яких дуже споріднена з українською. Багато часу і сил присвятила Лариса Мурович виховній праці з молоддю.

Ім'я та творчість Лариси Мурович занотоване вже і в англомовній історії української літератури в Канаді (автор — д-р М. І. Мандрика), але шляхетність характеру поетеси як людини не дозволяє їй на примхи й гордості, — вона завжди із вдячністю приймає добрі поради інших письменників і поетів. Так, наприклад, Лариса Мурович особливо пильно почала працювати над мовним удосконаленням своїх творів після того, як познайомилася з поетом Левком Роменом у 1955 році, який звернув увагу поетеси на відхід від норм літературної мови в деяких її творах і порадив більше дбати про ті норми в майбутньому. Відтоді вона при кожній нагоді щиро-мило відгукується про свого колегу.

Сьогодні поетеса і журналістка виконує обов'язки ще й секретаря редакції журналу "Світання", що в даних обставинах майже тотожне з обов'язками головного редактора цього журналу літератури і філософії.

Як же творить свої поезії Лариса Мурович?

Треба знати, що авторка має дуже обмежений час для літературної творчості влітку, працюючи фізично для утримання невеликого господарства. Але, працюючи вдень у полі, вона там, як сама й каже, переживає свої теми, "пише" свої поезії в голові і пришпилює до серця, щоб не забути. А потім увечір, або взимку, кладе їх на папір. Забути їх, — каже поетеса, — не можна, бо вони пришпилені до серця і при кожному русі дають про себе знати...

І це не жарт, ані "ліричний відступ" у біографії поетеси. Це — сувора правда літературної творчості поетес-емігрантки на чужині.

Лариса Мурович милується в несподіваних образах у своїх поезіях. У неї, наприклад, могучий Маніту, індіанський бог неба і землі, заключає вічний шлюб із своєю божественною дружиною Землею. Перехід із дня до ночі в Лариси Мурович здійснює мавка своїм обрядом-танком і "подихом засвічує нам зорі". А Дуб, якому лютий вихор не дозволив обняти ніжно стан Калини, прорікає:

Як не можна над землею,
Пригорну тебе під нею.
І коріння він свої
З корінцями сплів її!

Дух перемоги, нескореність перед злом силою, жертвенність і відвага — у кожній поезії авторки, хоч би яка поезія "чистої лірики" не була, бо є в них переживання людських душ — також в образах природи, фавни чи флори. А коли читаємо "Чорноземну Грудку", то не можемо стриматися, щоб її бодай половини не зачитувати:

Я зберігав її, мов скарб багатий,
На всіх дорогах рівних і стрімких,
Вона була мені за світло хати,
За рідних, і живих і неживих.

Аж тут її, таку святу й єдину,
Я розділю надвоє в мірці ~~м~~ ^мяєнь,
У чужині посію цю частину,
Тамту лишу на свій останній день.

Мішайся, земле, до чужої ниви,
Своїм теплом ти зерно зогрівай,
Хай вічний дух моїх батьків честивих
Тобі дає снаги на урожай!

Таких гарних рядків мелодії про чорноземну грудку
тяжко переоцінити. Мистець Лариси Мурович, у тому числі
й поет, — це “вояк, готов до битви”, але й він свідомий
власного безсилля, а свій талант завдячує ласці Творця. І до
Творця він звертається із молитвою: “Торую, Боже, ближнім
шлях, тому даруй мені надхнення!”... “Вдихни у різьби ці
Своїє сили, щоб кожна Твій була дороговказ” (“Молитва
Мистця”).

Нема у творчості Лариси Мурович отого “модерного”
віршомазання, абстрактного ідотизму 20-го століття непри-
чесаних “поезій”-гіппісів, під якими можуть підписатися ли-
ше автори без національного обличчя. Чи вона пише про
рожу чи про вишивану хустину, про гостей чи про повітря,
про сліпця чи калину — скрізь авторка виступає як українка
в найшляхетнішому розумінні цього слова.

Бо —

На широкий стежці стане скраю,
Хто хребта не має у хребті.
Золоту середину верстають —
Ті, що кадять сонцю й темноті.

(“Вузька стежка”)

І Л. Мурович не хоче бути на золотій середині, не хоче
кадити сонцю й темноті. Бо справжній шлях народів і людей,
що “збагачують собою світ” — це дуже вузька стежка ви-
браних, кращих із найкращих. До тієї стежки вона й кличе
нас, читачів, щоб ми ішли “прямо, зважно, сміло”:

На життя широкий стежці вітер
Замете сліди людей піском,
На вузькій — імен їх вежі літер —
Дажбогові досягнуть чолом!

Велика доза творчості Лариси Мурович присвячена Українській Повстанській Армії, інша — українським піонерам Канади, ще інша — природі. Є й окремих відділ перекладів англomовних авторів. Уболіває поетеса над актуальними проблемами українців на чужині, в тому й над проблемою нашої єдності, згуртованості навколо спільних ідеалів:

Бо лиш тоді орел летить, як крила
Обидва в височінь його несуть.
(“Єдність”)

Авторка, користуючись добірною мовою у творенні своїх поезій, не цурається, однак, і провінціалізмів. Вона залюбки вживає їх, бо в них, — каже вона, — є запах і колір. Тому її вірші справжньо запашні, кольоритні:

Крисаня снить яскраві сні
(Яріє ж мак на ній багровий!)
Про простори, які з любови
Верстає легінь...
(“Мандрівник”)

Та хтось, який панує скрізь,
І курить синьо-южну люльку,
Хребтом в них стане, наче вісь,
Убгне у дійсність — мрій бурульку
(“Джерела пісень”)

Деякі рядки в поезіях Лариси Мурович просто вином напувають читача:

Життя лиш оживає уночі,
Як спалахне Аврора Бореаліс,
І дивні звуки в ній вчуває праліс:
Дзвенять надії золоті ключі!
(“Взимку”)

Над ними — буйвітру окрилені лети,
І сонце кладе на обличчя яскринь.
(“Панта Рей”)

Краса землі — немов краса санскриту,
Ріка шукає Князя світла світу,
І дзвоном хвиль дзвенить ріка в безкрає:
Чи він там є, чи там його немає?!

Ми навмисне зупинилися на кількох рядках із тих поезій авторки, що в періодичній пресі друкувалися зрідка або й зовсім не друкувалися, щоб познайомити з ними наших читачів, які вже мали нагоду читати багато інших творів Лариси Мурович, здебільшого її патріотичну лірику. Щодо цієї останньої, то варто підкреслити, що авторці вдається писати високопатріотичні вірші без надмірного вживання слів “Україна” і “український”, а разом з тим читач тих віршів кожночасно відчуває подих України в її поезіях і наснажується українським духом боротьби за волю і незалежність своєї батьківщини. У тому власне й талант поетеси .

Ларису Мурович називають усі поети, журналісти і філософи невтомною труженицею лицарського покрою в літературі і приватному житті. Живе в Канаді. У постійному динамічному стані. Належить до тих, що ніколи не капітулюють перед труднощами і колодами на шляху праці, творчості і боротьби. Хоч минуло вже майже 30 років від того часу, коли Олена Теліга вивела Ларису Мурович на літературний шлях, поетеса не зупиняється перед досягненими успіхами, працює далі, удосконалюється. Часто друкується також у цьому тижневику. Хай ця згадка про неї та її творчість буде скромним свідоцтвом автора цих рядків (і, певно, читачів цього часопису) пошани до неї та високої оцінки її творчості далеко від рідних буковинських полонин.

Іван Овечко

“Канадійський Фармер” ч. 33, 31 серпня 1968.

ПЕРВІСНИЙ ПРОСТІР

У МАНДРІВЦІ

Хтось мов стукнув до мене в вікно:
— Гей, виходь же у простір широкий,
Там повітря п'янке, як вино,
Усміхається день синьоокий!

Вийшла я та й іду, та й іду,
В далечінь я іду неозору,
Відчуваючи скрізь, на ходу,
Радість серця і ритми простору.

Світе красний і друзі мої,
І рослини, і лагідні звірі,
Як при стрічі думок вам рої
Проявлю у любові й довірі?

Проявлю, та часом замовчу,
Бо й мовчанка висловлює теми,
І проміння в очах засвічу,
Як моєї любови емблеми!

1960

ГРАНІТНІ СКЕЛІ

Високі скелі — тесаний граніт,
З узорами, що барвні і світляні;
З природи ласки — різьбарі вже знані —
Мистецтвом славили палеоліт.

У часі довгих, терпеливих літ,
Цих скель обличчя — зливи невблаганні
Не раз обляли; вихри нездоланні
Вміцнили золото і самоцвіт.

Хвилюють нас прадавні архитвори,
Яскраві барви, мозаїчні взори,
Де вільно дише животворчий дух.

Гранітні скелі тайни духа знають,
Бо тисячліття в різьбах укривають,
А під і над землею — вічний рух.

РІКА

Пам'яті мого Батька, що відійшов передчасно.

Пливе ріка крізь первісні простори
І відбиває в собі скелі й гори,
Свої думки у плесі відбиває
І тугу за отим, Кого немає.

Хоча його нема, та мусить бути
Невидний зорові, і скрізь відчутий
У шумі вахлярів дерев розлогих,
Що від віків окрилюють дороги.

Ген-ген палає вогнище в долині...
Чи допливу до нього ввечір нині?
Чи вчую спів Жерця, що з книги Веди
Нам славить простір — гимнами Ригведи?

Краса землі — немов краса санскриту,
Ріка шукає Князя світла світу,
І дзвоном хвиль дзвенить ріка в безкрає:
Чи він там є, чи там його немає?

ПРАДАВНЯ ПЕЧЕРА

Не входить до прадавньої печери,
Поки не скинемо у яр химери,
Бо сумнів дум і почування вражі
Зневажать тінями — легенд вітражі.

Ввійдімо лиш тоді, коли руками
До тайн таїн торкнемось брами,
І будемо охочі зрозуміти —
Про що в ядрі співають самоцвіти.

Нам не осліпить очі сонце міту,
Що велетнів колись творив Маніту*),
І правда, що перлини Гаявати
В разки намиста варто нам сilyти.

Не входить до прадавньої печери,
Поки не скинемо у яр химери,
Як шептом Дух запросить Просвітитель:
"Розплюште зір душі, Я — ваш Учитель!"

РУКИ ІНДІЯНКИ

Червоношкурі руки гарні
(Знеславить їх — зусилля марні!),
Колиску вміють для дитяти —
Ах, мушлями інкрустувати.

Як день надійде довгожданий,
Тут Чорний Крук, на зов Ша-ля-ни*),
Синочка покладе в колиску,
Неначе помідор у миску.

Червоношкурі руки ніжні,
Бо вміють думи всі дряпіжні
Прогнати із чола дружини
Ласкавим доторком єдиним.

Та, як причалять Блідолиці,
Ті руки (пазурі тигриці!)
Чоловікам гартують стріли,
Щоб гідно ворогів зустріли.

---

*) Маніту — індіанський бог неба і землі.

*) Ша-ля-на — інд. дух креації.

Поліна Джонсон (1862-1913)
Канадська поетка — індіанка

ЗОВ ІНДІАНСЬКОЇ ЖІНКИ

(Уривок)

О, друже, милий друже, прощай,
Нас, може, завтра не звітає гай,
Не знать, що стріне ваш загін малий,
Чи з "білих" рук там вийде він живий.
Ось ніж, який у піхві мав спочить,
Не кличе зубра рев його в цю мить,
Не шкуру він здере з маржини тіл,
Ліси ж — пусті, хоробрих треба діл;
Ніж прагне крови наших ворогів,
Іди й борись, хоч повен риску зрив.
Хоч я слабка, вагань нема в мені, —
Вперед! І славу здобувай в борні!
Не гни до "білих" рук жадібних стан,
Бо зроду й правно край цей — індіан,
Та голод-грабіж наш народ схилив...
Чи справді "білих" Бог цього хотів?

(Переклад з англійської)

Поліна Джонсон

ЯК ІНДІАН УМИРАЄ

(Уривок із поеми)

В полон попав ось М'огавк у лісах,
З погордою до ворога в очах;
Про долю бранця ворог взявсь рішати,
Його відвагу воя захитати.
На вибір — дві можливості страшні:
— Чи ти готов бос'оніж по вогні
Пройти в країну, де кошмарні душі,
Останнім співом чарувать нам уші?
Чи радше — із жінками ти б спочив?..
Спахнув орлиний зір, немов у зрив
Знялась рука, богоподібно глянув:

— Паліть вогонь! — струснув наказ поляну.

.....

Довжезна стежка, біла від жарин,
Жде між лісами на героя чин.
І твердо, наче скеля, він ступає,
Надхненно пісню бойову співає,
Безстрашно йде по стежці вогняній,
Лицарський тан танцюючи по ній.
Хоч спалює вогонь м'язисте тіло,
Навпроти смерти він прямує сміло,
Перо ж орла не злине з голови,
Як довго серця ще удар живий!
Уже повільніше танок виводить гордий,
Але бурхливіше пісень акорди
Шалено, люто ринуть із лісів
У край мисливських щасливіших днів.
Останній крик і вірний расі радо
Він смерть приймає, та ніколи — зраду!

(Переклад з англійської)

Поліна Джонсон

ЩАСЛИВИЙ МИСЛИВСЬКИЙ КРАЙ

(Уривок)

Усміх з ямок обличчя — пущі шле струм гірський,
Чистий мов це повітря і мрійний сон м'який, —
Вісно летитьська, і ти живеш
Між досконалих мисливських меж!

Схожа майбутня велич справді ждатиме нас,
Як попрощає згодом тут поцілунком час.
Хто ж із нас красної віри згубив би талант?
Хто ж не позаздрить душі індіан?

Ця в оболюки злине, як тіла умре життя,
Через ворота багрові в сонця злетить буття.
О, дорогá мертва расо, і дух вільний мій
Надвечір там увіллється — у твій!

(Переклад з англійської)

ВЗИМКУ

Вдень землю скуп мороз; тут висота
Вже більше не здається висотою.
Осика обнялася із журбою,
А в шумі вітру — скарга й самота.

Заривсь ведмідь у підземелля гаври,
Відчув і буйвіл зник плідних сил,
Довкола ж, наче сірий ряд могил,
Скелетами — прадавні динозаври.

Життя лиш оживає уночі,
Як спалахне Аврора Бореаліс,
І дивні звуки в ній вчуває праліс:
Дзвенять надії золоті ключі!

1963

ПІСНЯ ГАЯВАТИ

Лунала пісня Гаявати...
Прийшов він батька покарати,
Що зрадив ненечку Венону,
Та мов життя яснū корону,
Знайшов побіля річки сплаву
Дівча прекрасне — Міннегаву.

Лунала пісня Гаявати:
— Не буду батька вже карати,
Бо дух ненависти спалила
Полум'яна кохання сила!

Гей, понад гори і долини,
Мов чарівливі мокасини,
В яких щокрок — проходив милю,
Мов рукавичка з лося шкури,
В якій рука, у день похмурий,
На порох розбивала скелю,
Тепер — одягши сонця шати —
Лунала пісня Гаявати!

1960

ПІОНЕРИ

МОЗАІКА

Ісляндці —риболови завзятуші,
Тут ятерами ріки полонили.
Шотляндці принесли до нетрів диких
Побожні звуки псальмів — ув органах.
Французи вже *La France d'outre mer* в Квебеку,
Неначе Айфеля вежу будують.
Англіїці гордо, хоч по-джентелменськи,
Лиш Альбіона Львом усіх вітають.
Ірляндці найрідніші нам, бо схожі
Душі обличчям — на “Повстанця” Перса*).
Та хто між ними в кожухах смушевих,
Що в них укрита райдуга фолкльору?
Гей, перші амбасадори Вітчизни,
Ви мов пролог до пісні, що майбутні
(На взір Григора Орлика!) нестимуть
У дзвонах поліфонії — світами!
1960

---

*) П. Перс (1879-1916) — поет ірляндського національного відродження, автор поеми “Повстанець”.

ОСЕЛЯ “ХОРТИЦЯ”

(Постала 1875 р. в Манітобі, Канада)

Давним-давно жили тут люди у землянках,
Та переможцями були в твердім житті,
Бо їм щоденно древня пуша, наче бранка,
Покірно скелями лягала на путі.

Лунав на прерії джагану спів веселий,
Бо ним завзятці рух ясили між озер,
А з ними КОЦУР був, козак як дуб дебелий,
Вітчизни степової — перший піонер.

Тоді то він, коли в руках дзвеніла криця,
Що завжди шлях промощує новій порі,
Надхненно цій оселі дав ім'я "ХОРТИЦЯ",
На славу острова — на рідному Дніпрі.
1960

ГОЛОС У ПУЩІ

Як дерева рубаємо в пущі,
Там здаля хтось озветься укрито,
А в слова — і гарячі і злющі —
Наче яду гіркого налито.

Як корчуємо пні ці шершаві
(Цілина їх востаннє голубить)
Хтось ворожий і мстиво-лукавий
Затискає зі скреготом зуби.

Та, як зрубане зложимо в стоси,
Щоб горіло ув огнищі димно,
Хтось безрадно і в розпачі — коси
В пущі рве і ридає нестримно.
1960

ПОЛЕГШЕНИЙ ТЯГАР

Важка й замерзла смутку брила
На рамені моїм лежить, —
Нести її мені несила,
І так сутужно з нею жить.

Ти ж навчав нас, милий Боже:
"Кладіть тягар на Мене — свій!"
Хоч Бога обтяжать негоже,
Глагол я виконала Твій.

Але цим льодом смутку злого
Тебе не хочу застудить,
Долоні тож кладу під нього,
Щоб ними брилу — розтопить!
1964

“ОВЕЧІ КОЖУХИ”

Не лічить одягу ім'я —
Вітчизни дітям, снила я,
Хоча б загорнені були ці
Не в кожушанки — в багряниці.
Бо що важніше голові:
Чи — шлик? Чи в ній — думки живі?
Думок не треба ж вам щепити,
Чорнозему розумні діти,
Але по черзі всім якстій
Кожухи скину в миті цій.
Ах, сірости прорвались тамі —
І заяскріли панорами
Душі народу — в сорочках!
Від взорів — мерехтить в очах!
Вас, піонери, чом аннали
“Краси Творцями” не назвали?

ТАЛІСМАН

Летить синичка, та у дзьобі
“Щось” має, схоже на сережку,
Либонь, злякалась нас (о пробі!)
І кинула те “щось” на стежку.

В житті мій друг усе — практичний:
— Черв'як то, не якась лелітка!..
Краси шукать я в речах звичний:
— Воно ж цвітує, гей би квітка!..

Радіє серце, мов дитина,
І я, схилившись, мовлю в тузі:
— Правдива, брате, це калина,
Подібна до тієї в лузі...

Не віриш в талісман? Одначе
Я — вірю! Ягідка багрова
Мені в чужім краю — неначе
На шляху знайдена підкова!

1962

ПІД ПАЗУХОЮ БОГА

Зблукались ми в цім дикім безгомінні,
Шукаючи привітний хати дах,
Або хоч іскру ватри у лісах, —
Таж вечір був холодний і осінній.

Де б діток положить? Моя дружина
В ярку кожухи підстелила їм,
Але п'ятірку вкрити — чим би? Чим?
Ой, на півстанку — скриня... В ній — перина...

Бабуся, глянувши на зір причали,
Які з вершини хухали теплом,
Сказала: “вкрий малят небес рядом,
Щоб раз під пазухою Бога спали”!

Схилилось ніжно небо понад нами,
І стало ясно-ясно, мов удень,
Привітну пісню — дзень, дзелень, дзелень —
Враз задзвонили янголи дзвінками.

О, чарів незбагненне див-величчя!
Під пазухою Бога ці зірки,
А, може, і небес домовики,
Ллють теплий усміх на дітей обличчя!

РОЗДВОЄННЯ

Лишив окраєць нивки і хатину,
Купив “шифкарту” і гайдá — за море,
Не оглядаючись назад ні разу,
Немов зі страху, що двох вікон очі
Йому докірливо заглянуть в душу.
Та, хоч не оглядався, замість вікон
Картала думка — гостро й безнастанно:
“Навіщо їдеш ти в чужу країну?
Хіба ж не досить хліба родить нивка?
Чи то лиш тілу догоджати треба”?

А він: "таж я не ради тіла від'їжджаю,
Химерну в ньому душу перевозжу,
Яка за безліч акрами банує"...
І сталось дивне диво: у Канаді,
Корчуючи ліси безкраї пильно,
Хоч тіло від світання аж до ночі
Морилося — врослося помалу в землю.
Та дух його, що вільно міг радіти
Просторами і рунами пшениці,
Вертався чайкою в країну рідну,
Де два віконця хатки усміхались;
На нивку падав — крила розплатавши,
Неначе захищав її від бурі.

ЧОРНОЗЕМНА ГРУДКА

Чорноземну цю грудку до хустини
(Де піт рясний і кров моїх батьків!)
Узяв я з поля Рідної Країни,
Сльозами власними її полив.

Я зберігав її, мов скарб багатий,
На всіх дорогах рівних і стрімких,
Вона була мені за світло хати,
За рідних і живих і неживих.

Аж тут її, таку святу й єдину,
Я розділю надвоє в мірці жмень,
У чужині посію цю частину,
Тамту лишу на свій останній день.

Мішайся, земле, до чужої ниви,
Своїм теплом ти зерно зогрівай,
Хай вічний дух моїх батьків честивих
Тобі дає снаги на урожай!

А дух цей буде явно промовляти,
Як руна вистигнуть у золотінь,
Моїм нащадкам серце оживляти
Любов'ю до Вітчизни їх. Амінь!

1960

ГУЦУЛЬСЬКА ПАРА

Чи пам'ятає хтонебудь з вас,
Як до Канади, у давній час,
Гуцульська пара прийшла шукати
Куска землі — під будову хати?

В сагрових га́чах той чоловік,
Що лиш по горах ходити звик,
Тоді до серця тулив трембіту,
Карпат піснями ущерть налиту.

Бесагу писану за плечем,
Що пахла м'ятою й чебрецем,
Несла дружина його Марічка,
В сорочці вишитій, мов би чічка.

Простори прерії — рівнина...
Та де ж гора тут, хоча б одна?
Ген-ген далеко, на краю пущі,
Верхів'я любі — між сосон гущі.

Дійшли до цілі... Марічка й він
Зрубали безліч струнких ялин
І на горі збудували хату —
Маленьку, рублену, небагату.

Бесагу красну, з ясним лицем,
Що пахла м'ятою й чебрецем,
Як символ вірності та й Причастя
Вони повісили в ній — на щастя.

ВІКОНЦЕ

В піонерській хаті — хоч мале віконце,
Та велично сяє через нього сонце,
А блакиті в небі як зазорим трошки,
Нам вона до серця кидає волошки.

Як зима у полі снігу пух розкине,
На віконці креслить дід-мороз вершини,
Ці шпилі для мислей, де жене їх туга
(Хай би не завмерла — в творчості напруга!)

Як розтануть срібні льодові окови,
В люстрі шиби видно килим смарагдовий,
На траві ж мигочуть мов яскраві квіти, —
Це ідуть до школи наші милі діти.

Вітер східний чеше їх злотисті гриви,
Наче надихає цілей перспективи...
Враз на поміч кличе з поля мій дружина,
Кінь стає на диби, — матінко єдина! —

В бігу оглядаюсь на мале віконце...
В нім увечір меркне світлодайне сонце,
Та коли надворі пільма чорнолиця,
Сяє до віконця — Провідна Зірниця!

НЕПОРОЗУМІННЯ

Як шумів увечір вітер,
Намистини дрібних літер
(Раз — блакитна, раз — багрова)
Бгала я у ланки слова.
Ланки споїла думками,
Ще й легендами-казками,
І герданом їх навколо
Прикрасила зірці чоло.
Раптом вихор — горе! горе! —
Скинув цей гердан у море
(То ж не море, тільки річка),
Де пливе собі, мов стрічка.

Я жартую, та із хати
Друзі бігці — рятувати!

ПОМИЛКА

Стежку — власними руками —
Я любистком простелила,
Щоб князенка зі сватами
Пахощів п'янила сила.

Я прибила до воріття
Юну зрубану смерічку,
І вплела їй до буй-віття
Не одну червону стрічку.

Ще й дзвіночок золотенький
Грав із гілки ненастанно:
“В цім дворі тебе, миленький,
Дівчина чекає банно”...

І тоді, собі на горе,
Я голубку, в шубці білій,
Вислати забула в гори,
Щоб його вела до цілі.

Хоч ішов він мимо тину,
Хоч споглянув цю смерічку,
Та засватав (ой, загину!)
Тут — сусідову Марічку...

Ізабелла Крафорд (1850-1887)
Канадська поетка — ірландка

ЛЮБОВ

Любов будує на морях,
На зерні пісковім, крихкім,
І на золочених хмарках,
І на землі — міцний свій дім.

Коли ж буде, де вода,
Де рінь рожева берегів,
Юга чи хмари — скрізь тверда
Земля любови від віків.
(Переклад з англійської)

СИЛА ЧАРІВ

Обличчя вмиймо у воді,
Де зір відбилися червінці,
І будем завжди молоді
В життя небесній жмільці.

Вдихнім мелодії вітрів
Так глибоко у груди,
Щоб вчути: "о, ваш вільний спів
Ніхто з нас не забуде!"

Живім, як ріки, як зірки,
Як Стрибог понад нами,
То й ласка юности руки
Розщедриться дарами!

1950

ПРИВІТАННЯ

Двері навістіж відчини, —
Друг до хати йде сумний.
В часі горя і розпуки
Простягни обидві руки.

Тепле слово, мов бальзам,
Притули до серця там,
Де болить, а поцілунок
На вуста, як подарунок.

Пил зітри йому із ніг,
Та, щоб підкріпитись міг,
Обважнілі друга речі
Поклади собі на плечі.

Благодійний має чар
Так полегшений тягар, —
Янголи тоді крилаті
У твоїй співають хаті.

НА ВСІХ ДОРОГАХ

Відкрив їм тайни Бог: життя,
Людей, тварин, дерев, насіння,
І чути вчив сердець биття,
І бачить їх душі горіння.

Коли ще й духів лісових
Навчив їх мову чути й знати,
Спитав: “чи будете моїх
Законів десять — зберігати?”

І от вони хотіли з Ним
Іти й служити правді Бога,
Та Він — промінням золотим —
Розливсь тоді на всіх дорогах.

СПІВЗВУЧНІСТЬ

Тут не молимся лиш словами, —
Збудуймо церкву на поляні,
Хай три її опуклі бані
Молитву являть — образками!

Та ще й дзвіницю — побіч неї,
Нехай же три дзвінки ритмічно
Роздзвонять — лунко і музично —
Молитву нашої ідеї!

Сьогодні, в день святий обнови,
Побожні люди вийдуть з хати
Почути золоті кантати —
Надії, віри і любови!

Коли ітимуть до святині
Заграють в унісон серця їх,
І може — з просторів безкраїх —
Мольбу відчують в Україні!

ДЖЕРЕЛО СИЛИ

Чужа оселя ця така багата,
Привітно й називається “гомстéд”, —
Оточена полями кожна хата, —
З полів вибризкує сметана й мед.

І люди тут, із серцем на долоні,
Принаджують мандрівника з путі,
І сонце сяє в золотій короні,
І ваблять обітниці золоті:

“Росте в нас райське дерево багряне,
Ти спробуй овочу солодкий сік;
Повір, на серця незагойні рани
У ньому знайдеш — чародійний лік”...

Мені ж не можна навіть на хвилину
Спинитися, бо слово я дала,
Що ще до вечора дійду на зміну
Сторожі — біля Сили Джерела.

Змія криштальну каламутить воду,
Коли її лишити сам-на-сам,
Тому поети нашого народу
Чергуються на варті й служать там.

Приходять давні і нові ізгої,
Щоб зачерпнути свіжого пиття,
Де з краплі кожної, з води святої
Струмує рідний еліксир життя.

Хто вмів із Джерела того напиться,
Збайдужнів на спокуси чужини,
І буде теж немов жива криниця —
Своєї Вітчини!

ПІСНІ ОБЖИНКОВІ

ПРЕРІЯ

Знов прерія пшеничними ланами
Хвилює серце й душу на весні,
Бо згадую: вона в минулі дні ,
В долинах рік — шуміла деревами.

Та піонери, дружніми руками,
Скосили їх і в земній глибині
Заховані і неподатні пні
Наверх тягнули — власними зубами.

Кривавим потом рошені сліди
Мене щодня приманюють сюди
У темах — невичерпного надхнення.

Пшениці золотисті колоски
Я в обжинкові заплету вінки —
На славу піонерського імення!

ЗМАГАННЯ СОСНИ

П-ні Савелі Стечишин
Піонерці жіночого руху в Канаді

В сім'ї кремезних і старих дубів,
Яких зростила їхня мати-пуща,
Сосна маленька — пальці корінців —
У ґрунт новий вбивала завзятуща.

І снівся їй зелений шум лісів
У рідних горах, дружба невмируща,
Земля пухка й мелодія без слів
Обранця вітру, вірна і цілюща.

Враз пуші серце зм'якло, бо вона
Проймалася змаганням бойовиці, —
І затремтіла тілом цілина.

Так схвилювала край увесь по дні ці
Сосна, що вдерлась до твердого дна
Міцним корінням, наче лезом криці.
1960

ПЕРША ОРАНКА ЖІНОЧА

П. Сидоренкові

На картині давня пуша оживає,
Піонерська пісня лине у безкрає:
— Муж пішов далеко, зерна здобувати,
А дружина мусить цілину орати!

Не хваліться, люди, нині тракторами,
Радість незабутня — оранка волами,
Їх гаряче серце з нами любить поле,
Тракторів залізне — холодом лиш коле.

Волики рушають радо. без спонуки,
Бо тримають плуга жінки вірні руки, —
Цілину орати помагають діти, —
Це ж майбутня зміна. Як же не радіти?

Чом палає ватра? Чом гілки зелені
Дивляться побожно на обличчя нені?
Вся ж природа з нею творить тут молитву:
— Господи, звияжно дай скінчити битву!

Довкруги дере́ва шепчуть таємницю:
— Батько вже вертає! Він несе пшеницю,
Мов козак трофеї з дальнього походу,
Де здобув свободу для свого народу!

На картині давня пуша оживає,
Піонерська пісня досі не вгаває,
Гей, мистцю подяку гомонить охочу,
Що прославив першу оранку жіночу!

ГРАНД-АРАБЕСКА

Поліні Джонсон

Вже сонця м'яч летить за обрій прерій,
На зміну дневі зближується ніч —
Закутана у синій шаль містерій,
Вгорі ж не мерехтять ще сяйва свіч.

Перехід цей із дня до ночі має
Здійснити мавка обрядом-танком,
І прояснити чаклами безкрає, —
Хай едельвейси зацвітуть вінком.

Іде легким, неначе вітер, кроком,
Ледь-ледь торкає землю і небес
Умить крутіжним досягає скоком,
Гранд-арабескою живих чудес.

І подихом засвічує нам зорі,
Яких імення — в пільмі забуття,
Та з тими, що відомі у просторі,
Палати мусять вічністю життя.

21. 8. 1966

БЕЗСМЕРТНІСТЬ

На призьбі зорить Піонер посивілий
Столітні свої руки мозолі,
Думки в нім веселкою знов заяскріли,
Хоч вечір підходить у сірій імлі.

Хоч ворон над ним підлітає і криче:
— Померкне, померкне вже сонце життя,
У землю — чи хоч, чи не хочеш, козаче —
Тут ляжеш як грудка, у ніч забуття...

Йому Піонер: "Я міцніший за землю,
Вона ж моїм потом жила і роки, —
У зернах рясних, що сьогодні приємлю,
Відродиться змаг мій — на вічні віки!

І зерна мої — життєдайні клітини,
І в зернах палає снага, мов жарінь,
Хоч дуба зчахнуть громові хуртовини,
Проб'ється із жолудів сад поколінь!"

Вінком його правнуки враз оточили
І пісні лункою заграли дзвінком,
Та в пісні відчув Піонер посивілий
Теж Рідного Краю — героїв псалом!

СИМВОЛ РІДНОЇ МЕТИ

Колишня пуща, цілина ця
Тепер — родюча рівнина,
Як чудо понад нею — праця,
І думки розмах, ширина.

Зійшлись, мов велетні сторіччя,
Вітчизни дочки і сини,
На ній різьбить — віків обличчя,
З рожевим усміхом весни.

Людей цих з вірою твердою
Хто ж описати має хист?
Поглянь: перед і за тобою
Цвіте вінок із сіл і міст!

Де бубном індіан загони
Маніту славили ім'я,
Сьогодні з церкви дзвонять дзвони,
Молитва і твоя й моя!

Де скель стирчала перепона,
Розбивши в прах каміння тут,
Жінок-чоловіків колона
Вже збудувала Інститут!

Поля Альберти, Манітоби
І соняшний Саскачеван —
То Краю Рідного оздоби,
Його дітей пшеничний лан!

Напруживши і хіть і крила
З неволі в заморські світи,
В них праця їхня лад створила,
Як символ рідної Мети!

ЖРЕКИНЯ КРАСИ

На роковини О. Кобилянської

Хай славиться Гурагумора нині,
В зелених Карпатах на Буковині,
Жрекиня Краси народилась там
І ліс був її животворчий храм.

Жінки безпросвітно жили довкола.
Де ж сяйво знайти, що прояснить чола?
І сяйва й надхнення дали навік
Їй зорі, відбиті у люстрах рік.

Із лісу, де зглянула в час молитви,
Як сосни на ворога йшли до битви,
Вона — наче стяг золотий вночі —
Крилаті жінкам понесла кличі.

— Нема достойнішого поривання,
Як духа твого — за Красу змагання!
Будь щілью для себе, але вінчай
Плодами здобутими — Рідний Край!

Наспіла велична тоді година,
Розквітла відроджена Буковина,
І духа Жрекині піднявся літ
На захід Вітчизни й широкий схід.

Жрекине! Безкрая твоя дорога
Це духа безсмертного перемога,
Припала найкраща тобі з нагород:
Іде за тобою увесь народ!

1963

Н Е З А Б У Д Ь К И

Сузанна Муді (1803-1885)

Перша канадська поетка-піонерка

МІЙ РІДНИЙ КРАЙ

Мій Рідний Край! Мій Рідний Край!

О, як багато згадок

Мені його далекий рай

Подарував у спадок:

Граніти скель, потік гірський,

І сосон тіні сиві,

Теж сявав місяць там ясний

В дитячі дні щасливі.

Про Рідний Край я мрію все,

Як сонце — над горою,

Як чорну пільму ніч несе,

Схиляє надо мною.

Про друзів думаю моїх,

Хоч їх уже не вздріти,

Бажаю пташки крил швидких

І в Рідний Край летіти!

(Переклад з англійської)

У РІЗДВЯНИЙ ВЕЧІР

У Різдвяний Вечір — оживає згадка,

І веде далеко ця душевна кладка.

По Святій Вечері дітям там батьки

Мовлять: “одягайте шуби і шапки,

Бо й зима надворі в білому кожусі,

Ви ж колядувати хочете — бабусі”!

Жваво і бадьоро, снігом через сад,

Поспішають діти: я, сестра і брат.

...Де й коли було це? Вчора? Може нині?
Ой, давно-давно, на милій Буковині!..
Золота у брата зірка-транспарент,
Де мигоче інший образок щомент.
Ось ідуть, він каже, три царі в долині!
Я оглянусь, бачу — наші довгі тіні..
Вже батьків садиба зникла у гайку,
Та бабусі хатка в лісі, на горбку.
Хто ж нам шепче казку? Чи — Свята Дитинка?
Ні, до Неї кожна молиться ялинка.
Чуємо з сестрою сурми янголят,
А то із галуззя — колядки пташат.
Всюди світло сяє, де лишень погляну,
Раз, єдиний раз у році, в Ніч Різдвяну!
Транспарент яскравий, наче сто зірок,
А чаклій чаклує — свіжий образок:
На горі вертеп — чи чарівна палата?
Як підійдеш близько — рублена то хата.
Ласкою бабусі променіє зір,
І лунає "Бог Предвічний" на ввесь двір!

АРНІКА ГІРСЬКА

О, миле серце Василю,
Виховниці з моїх дитячих літ:
— Як виростеш, на верховини
Піди шукати арніки*) жар-квіт!

Там є один, що процвітає
Лише у ніч Купайла, в темноті,
І сипле іскри у безкрає,
Немов небесні зорі золоті.

Ведуть круг нього хороводи
Чарівні мавки і лісовики,
І квітку дивної породи
Шукають лицарі — мандрівники.

Чи знаєш, хто її здобуде?
Лише обранець духів лісових,
Що глибоко вдихне у груди
Євшан легенд, п'янку насагу їх.

“Та що ж комусь — із іскор квітки?”
— Даремно ти багато не питай,
Шукання вартий чар лелітки,
Шукай, шукай!..

...Пішло дівча, де вітер лине,
Де не вгаває хороводів рух,
Де, може, з духа Василини
Запліднюється арніки жар-дух.

У ніч Купайла, 1966

---

*) Арніка гірська (*Arnica montana*) —
багаторічна лікувальна рослина, з оранжевим,
або золотим квітом.

РІДНІСТЬ

Тебе не бачила, не знаю,
Хоч добре знаю й бачу все
Твій дух, який з гірського краю
І щастя рідности несе.

Віч-на-віч зустріч не потрібна,
Як відчуваю з даліні,
Що надо мною пісня срібна
Твоя бринить в тремкій струні.

У зерні зриш — майбутній колос,
У “недосяжнім” — ціль змагань,
В мовчанці чуєш — Божий голос,
В народі пітьмі — грім повстань!

Та, як би треба впізнавати
Тебе в юрбі, серед наруг,
Могла б я з певністю вказати:
Оцей, оцей мій брат і друг!

Нехай то — привид, казка сива,
Нехай то — туга самоти;
Як снить вночі про сонце нива —
Моєму серцю снишся ти!

ЗОЛОТЕ НАМИСТО

Пам'ятаю досі про намисто,
Що на шиї сяяло іскристо,
Як його дістала я від Нені,
Ген далеко, вдома, на Святки Зелені.

В нім усе було: поля і гори,
Буковинські соняшні простори,
Талісмани щастя і надхнення,
Ще й моєї Нені золоте наймення.

В люстро Пруту глянувши цікаво,
Де разки відбилися яскраво,
Я відчула всім єством неспокій,
Що згублю колись їх у воді глибокій.

Пам'ятаю, — в часі хуртовини,
Як у світ ішла я з Буковини,
Те намисто рвалося в дорозі;
Чи ж його зв'язати там була я в змозі?

Розкотилась дзвінко по долині,
Розгубилася по верховині
З двох разочків — двадцятка париста —
Намистин блискучих цінного намиста!

З чужини злетіла я думками,
Понад море і ворожі брами,
Та й у невимовній нині тузі
Пильно їх шукала — у зеленім лузі.

Намистину лиш одну, на ріні,
Я знайшла під каменем, у тіні,
І в зустрічну святкову хвилину
В ній уздріла цілу — рідну Буковину!

1962

Я ЖДУ ВЕСНИ

Я жду весни, мої бо сни
Віншують у кристалі —
Чаклій до них силя рясних
Надій дзвінки коралі.

Я жду вітрів, бо їхній спів
Відлуннями просторів,
Де чуть веселі станси й трелі
Пташок крилатих хорів.

Весна прийшла і привела
Ватаги хмар похмурих,
Тому в ясних коралях тих
Відбилися їхні жмури.

Тут чий то спів загомонів:
“Кріпися ти, кріпися!”
То з вітру гоном-передзвоном
Надія й міць злилися.

Умить в лугах, на ялинках
Перекликнулись птиці:
“Ось-ось весна прийшла ясна
У громо-блискавиці!”

1961

ПОВІТРЯ

Вдихати повітря, вдихати!
Це ж море, де ми живем,
А в ньому прихлюпи тем
Так близько... довкола хати!

Відвічне те море, якому
Поети духом зрідні:
Ось — леготам навесні,
Ось — бурям, вісникам грому!

О, скільки повітря напруги
Було вже в наших серцях!
О, скільки там на шляхах
Розвіялось творчої туги!

В ній видихав жар поривання
Народ наш у кожній добі...
Повітря! Чи втямні тобі
І предків трипільських змагання?

МАНДРІВНИК

Пахтіє літо чебрецем
І далечінь манить югою...
Здружився лєгін з топірцем,
Але й з мандрівника тропою.

Іде — з усміхненим лицем —
Легкою оленя ходою,
У нього тайстра за плечем,
І вітер — срібною струною.

Крисаня снить яскраві сні,
(Яріє ж мак на ній багровий!)
Про простори, які з любови

Верстає лєгін. А вони
Принадно ширяться за обрій,
Мовляв — пройдіть мене, хоробрі!
1965

Емилі Дікінсон (1830-1886)
Американська поетка

***

Оце я нині вам несу:
Оце і серце власне,
Оце, і серце, і поля,
І лук безмежжя красне.
Лічіть, коли б забула я,
Хтось мусить суму знати:
Оце, і серце, й бджілок рій,
Що квіти люблять ссати.

Умер я за Красу, та ледь
Вмостився у гробниці,
Як хтось незнаний вмерши — ліг
В сусідній тут темниці.

І ніжно — він: “за що ти вмер?”
“Я — за Красу”, — з уст лине;
“А я — за Правду, ми ж брати,
Мов дві вони — єдине!”

Як рідні, стрівшись, ми вночі
Співали між гробами,
Аж мох поріс нам на вустах
І понад іменами.

(Переклад з англійської)

МАРНОВАНІ ДАРИ

Прещедре небо! Чом в душі людини
Твої дари марнуються щоднини?
Чия ж душа ясніти сонцем годна
В пільм'яну ніч — як сила благородна?

Хто ж душу вишиє зірок узором,
Розгорне, наче небо, над простором,
Її вілле в уста людей росю,
Ще й запах неба принесе з собою?

Та в часі бурі, розігнавши хмари,
І душу в сонця одягнувши чари,
Веселкою вгорі яскріти можна...
Чия ж душа це вміє? Ой, не кожна!

НАПИВШИСЬ ІЗ НЕБА

Увечір небо схилилось низько,
Бо квіти подих відчули близько,
Такий солодкий, такий шовковий,
Як слово Бога, як дар любови.

Вже матіола вуста відкрила
І подих неба — в росі ловила,
Але всім серцем, але душею
Його жагуче пила лілея.

У кожній краплі роси тремкої
Любови пахощ живе святої,
Квітки вдихнувши її досхочу,
Мов янголята — крильми тріпочуть.

Та матіола — струмки кохання
Роздарувала вітрам до рання,
При сході сонця вона в покорі
Замкнула серце, немов у зморі.

Лілея ж — вірна небесній силі —
Перетворилась у буйні хвилі,
І розливала в усі простори
Щодня й щоночі — духмяне море.
21. I. 1961.

НАДВЕЧІР'Я

Сонце вбрало саявом куш калини,
Наче у багрову паполому,
А пастух співуче — до маржини,
До своїх корів: по-о-ра до-до-о-му!

Враз красуля із куща калини
Узяла на роги паполому,
На чолі своєї челядини
Надвечір'я понесла додому.

1937

(Із першої збірки “Крилатий Шлях”)

ЦВІТ ЛАТАТТЯ

Він на воді гойдається щодня й щоночі,
Нічого нам не каже, хоч багато знає,
Бо дивиться у сонця й зір яскраві очі,
Бо озерце-яйце йому казки співає.

Багато знає він і бачить, хоч єдине
Йому не знати і не вздріти: образ гожий!
Таж цвіт його, з відбиткою в воді, щоднини
На два жовтки — в однім яйечку — схожий.
1937

(Із збірки "Крилатий Шлях")

СЛІПЕЦЬ

Ми думали: сліпець не знає
Про барви й лінії життя,
Бо пільма ночі заслоняє
Не тільки зір, але й чуття.

Тому то в співчутті до нього,
Як він хитався на ходу,
Вести його, немов слабого,
Хотіли ми у цім саду.

Та він у внутрішньому світлі
Побачив сам усі стежки,
Де яблуні гілки розквітлі
Уже губили пелюстки.

Тремтячою тоді рукою
Кору шершаву дотикав,
І в дереві, попід корою,
Удари серця відчував.

Усім видючим, що природу
Під сонцем — бачили без див,
Цей чоловік, сліпий від роду,
Її у змісті відслонив.

1962

ДУБ І КАЛИНА

В час весни, в погідну днину
Закохався Дуб в Калину,
І згинався дерев титан,
Щоб обнять її за стан.

Теж Калина ця квітчаста
Витягала руки зчаства,
Бо хороший, рідний Дуб
Йй був дуже, дуже люб.

Співчували побіч люди:
“Пари з них, либонь, не буде,
Він кремезний, а вона
Дрібна й ніжна, як весна!”

Леле, леле, там на лихо
Ще й примчався лютий вихор,
Дубові звелів: “залиш!”
І рвонув гілля узвиш.

Ой, схилилася Калина,
Мов без долі сиротина,
Та йй вірний Дуб прорік:
“Будем жить упарі ввік!

Як не можна над землею,
Пригорну тебе під нею”, —
І коріння він свої
З корінцями сплів її!

1964

НАДХНЕННЯ

Надхнення глибше від блакиті
Бездодні озера, бо в миті
Його вустами випиває
І ще на ріки — місце має.

Надхнення ширше від простору,
Бо простір весь, у творчу пору,
Вміщає в ритмо-римах зручно,
З лицем душі поета включно.

Надхнення — Бога щедра ласка,
Та ласки міццю віршу казка
Свої і дійсности проблеми
Єднає в спільних межах теми.

СЛОВА НЕМНОГОМОВНІ

Хоча б черпати життя
Любив ти відрами повними,
Яви свої почуття
Словами немногочисними.

Вони бо сила вина,
По вінця в чарці налитого,
Хмільніші у краплі дна —
Напою все недопитого.

Найкращий уривний звук
Визнання, що мов закінчене,
Та ласкою щедрих рук
Із зіркою в небі вінчане.

Пришліть мені, друзі, лист,
Де скриті тайниць віконечка,
Я відповідь на їх зміст
Врізьблю на проміннях сонечка.

ВІДПОВІДЬ

Солов'я, що тьохкав знов
Милій пташці — про любов,
Хлопець запитався нині,
Тут на ріні, при ясині:

— Соловейку мій малий,
Де взяв голос ти дзвінкий?
Чи із цієї річки струму,
Повного мелодій-шуму?

— Так, до річки я летів,
І жагуче з неї пив,
Як у ній купалось Боже
Сонце весняне й погоже.

— Річко красна, чи і я
Трель співав би солов'я —
Любій дівчині, — як воду
Із твого б напився броду?

— Не мені відповісти,
Запитайся сонця ти!
І сказало сонце слово,
Дзвінко, виразно, чудово:

— Віри міць у солов'я,
Що надхненна річка ця,
Як занурюю врочисто
Золоте моє намисто!

Р. В. Емерсон (1803-1882)
Американський філософ і поет

СВІТ ПРИРОДИ

Який чудовий світ природи
В містичнім одягу уроди!
Не може сам збагнуть поет
Її душі святий секрет;
Та з нею як свою з'єднає,
Тоді проясниться безкрає!
Душа природи — світу рух —
Вітає радо кривних дух,
Хоч самотійно він потому
В майбутнє сяє, що й у ньому!

(Переклад з англійської)

РІКА І МОРЕ

Влилась ріка в безкрає море,
Мов у вітчизняні простори,
І позбулась імення вмиль.
Спитала вод:
— Я хто сьогодні?
Ніхто?!
Та як же “хто” й “ніхто” в безодні
Могли б щасливо жити?

Ій — море: “ти вдихни усюди
Свою снагу до амплітуди,
Будь піснею моїх глибин!”
Тоді заграла безіменна
Ріка, вже хвиля височенна:
— Амінь, на честь життя твого!
Амінь!

1965

Вилсон МекДоналд (1880-)
Канадський поет

ЖИВОТВОРЧИЙ ХЛІБ

Ах, чим тебе обдарувати?
Не тим, що все бажаєш ти.
Тобі й не буде смакувати
Той хліб, що вмю я пекти,
Хліб животворчий, дорогий,
Яким частуються боги!

Цінують деякі лиш люди
Його наснажний аромат,
Що у майбутнім звідусюди
Прилине до відкритих хат,
Неначе ладан із небес
І свідок божеських чудес.

Та не для тебе, в шаті білій
Поет-наслідник, повз твій дім,
Відчувши фіміям окрилий,
Нестиме в козубі своїм
Цей хліб, — і буде доладу
Співать побожну коляду!

(Переклад з англійської)

Д. Т. Торо (1817-1862)
Американський есеїст і поет

ОБ'ЯВЛЕННЯ БОЛОВОЇ АРФИ

Там неозора є долина,
Де ніг не ставила людина,
Що трудиться безчесним боєм,
Неправди й страху є героєм.

Там кожна родиться чеснота,
Крізь земні перейде ворота,
Та вернеться усякий вчинок,
Що з надр шляхетних взяв починок.

Любов там — щира, юність — юна,
В колисці — пісня срібнострунна,
Чеснота ще нагод шукає
І вільно дише у безкрає.

Почує там лиш той, хто здатний,
Спів зір вечірніх благодатний,
Почує душ високих шуми,
Як небесам звіряють думи.

(Переклад з англійської)

ЛЮДИНА, ЩО В МРІЇ ОБЛАДІ

Людина, що в мрії обладі,
Не знає про сумніви вражі,
Туман і шум вітру поборе,
І їхній розжалений спів,
Мінорних пісень не співає,
Лиш творчі, величні і княжі,
Ночей не стрічає ніколи,
Лиш безліч осяяних днів.

Людина, що в мрії обладі,
Не знає блукання чи втоми,
Шляхи її — рік буйні струми,
Крилатий і радісний лет,
Де стане ногою на землю,
Там дух її чується вдома,
В мандрівці до цілі доходить,
І поклик знов чує: вперед!

Людина, що в мрії обладі,
Там смутку не відає муки,
День спаду листків і затьміння —
Із усміхом стріне усе,
За днем учорашнім не тужить,
Бо мрія — майбутнього руки —
На морі судьби її завжди
До дальшого порту несе.

Людина, що в мрії обладі,
Прямує маршово крізь тами,
Із пороху денного шляху —
Летить до зірок напролом,
А світ, що внизу залишився,
Оцінює з Вічності брами,
Крізь небо Господне там їде —
Злотистим, іскристим візком!

(Переклад з англійської)

ВУЗЬКА СТЕЖКА

На широкій стежці стане скраю —
Хто хребта не має у хребті,
Золоту середину верстають —
Ті, що кадять сонцю й темноті.

Кличе кожного вузька стежина
(Над провалля й кручі — вгору ціль!),
Що туди біжить, як серпентина,
Де наш Дажбог коронує шпиль.

Крок управо — скель зубчасті брили!
Крок уліво — карколомний спад!
Прямо, сміло, зважно — брякнуть жили
На чолі, мов синій виноград.

Так прямують люди і народи,
Що збагачують собою світ,
А в рабів змаганні до свободи
Кожен слід маркує крові цвіт.

На життя широкій стежці вітер
Замете сліди людей піском,
На вузькій — імен їх вежі літер —
Дажбогові досягнуть чолом.

1966

ВІЧНІСТЬ

Не можна Вічність розумом обняти,
Як і не можна теж — фатаморгану,
Здала зримо її промінні шати,
Як зблизимось — лишень югу туману.

Відчути Вічність треба без шукання,
Поставши перед сущим все і всюди;
Хоч не горить на небі зірка рання,
Святому світлові відкріймо груди!

Тоді над нами хай шаліють зливи
І нищих душ озлоблені зневаги,
Ми з Вічності зборім їх перспективи,
В достойнім спокої, де й міць звитяги.

Учора, нині, завтра — Вічність вічна,
Життя таїн об'ява в ній світляна,
Вона ж ясна, мов сонце, — та магічна
Її потуга лиш обранцям дана!

1967

КАЛИНА

Ген за морем, на зеленій Буковині,
Де я вперше вздріла — сонця світлий диск,
Де хмарки на небі, в ранішній годині,
Все його яскравий емалює блиск,
І рясні проміння золота зливає
На Цецину-гору, на широкий луг —
Там щодня побожні гимни дзвонить-грає
Прут мій незабутній, рідний брат і друг.

Я ходжу́ — у думці — босими ногами
По траві, де стільки ніжного тепла,
Зануряюсь часто спраглими вустами
До твого, ласкавий Пруте, джерела.
Молитовно руки підіймаю нині
До Цецини, де то на шпилі гори
Височать руїни славної твердині,
Свідками німими — княжої пори.

Серце в час шукання скаржиться: “замало!”
Та куди ж би серце нам іще піти?
Чую шум знайомий... Тужно заспівало
Віття деревини — кличний зов мети.
Гляньте, люди, в лузі — чепурна Калина,
Мов князівна, стала в білому вінці,
Та в її подоби — ціла Україна —
Це ж відбилась пишно в дзеркальній ріці.

Я слова згадала мертвої вже Мами:
"Під землею ринуть від Дніпра водно
Соки, і Калина п'є їх корінцями,
Наче Свят-Причастя дороге вино.
Звідси відпливає хвилями на зміну
Буковини теплий підземельний струм,
І вливає соки в степову Калину,
З єдністю бажаннів, вільнолюбних дум.
Їжте, діти, їжте овочі Калини
Гірко-солодкаві, кислі восени,
В них бо зачерпнете наснажні краплини
До змагань за щастя, волю Вітчизни!"

Вірю, Мамо, вірю правді цій надхненній,
І Калині творчу віддаю любов, —
В ягідках пролиту — в боротьбі священній —
Нашого народу відчуваю кров!
1962

СОНЯШНИК

Хоча — в чужині,
Ми маємо рідні висоти.
Ми в осяйнім їх покинули сні,
У найчорнішу ніч скорботи.
Тому то часом і ніч і день
Чергуються в нашій серці.
Тому світло й тінь образів пісень
Змагаються у завзятім герці.
Але принесли ми в чужину
Також і спадок, де доля яскрава:
Дідичну пробудність із сну —
В майбутню дійсність, в когорти лавах!
Як ми вирушали у світ на риск,
Скрізь суший Бог, що створив свободу,
Дав соняшника золотистий диск,
Де зов народам — від народу.
І ми зокрема, і всі разом,
Його у світі мусим нести,
У нім величний сонця псалом —
Це шпиль народів чести!
1967

СВЯТА ЗЕМЛЯ

СВЯТА ЗЕМЛЯ

Оця земля — свята відвіку,
Бо кров'ю зрошена бійців,
Що тут свою снагу велику
Черпали зі снаги полів.

Пади на два коліна, брате,
Молися і поклони бий,
Та землю треба й цілувати,
Немов у церкві — хрест святий.

Коли ж учиниш це у вірі,
Земля — теплом своїх грудей —
Тебе зогріє в щедрій мірі
І будеш дужий, як Антей.

1942

(Із другої збірки "Свята Земля")

КЕТЯГ КАЛИНИ

Я — кетяг Калини,
З того куща-купини України,
Що зроду-віку над рікою
Луги прояснює собою,
Гей, навесні — тим срібносяйним цвіттям,
А восени — ще й багройгід віттям.
Той кущ крислатий, крислатий,
Своїм доріддям багатий,
Якому він — батько і мати!

Я — кетяг ягід Калини...
Та ні, я — дочки України!
Мої імена: Софія, Олена...
Ми підняли знамена
В часі лихих землетрусів —
У лавах Усусусів!

Я — кетяг Калини,
Палав огнем України
На їхніх шапках стрілецьких,
У їхніх серцях молодецьких!
Я з ними співав для народу:
— В борні твоїй за свободу,
Сини і дочки в когорті єдиній
Здобудуть волю Батьківщині!

Я — кетяг Калини,
З куща-купини України,
Її ж героїв усі покоління —
Єднаю в намисті ягід насіння!

1967

НА СТАНЦІ

Борвій — від світанку до ночі —
Реве, як роз'юшений звір, —
Заплакані в матері очі,
Дітей бо везуть у Сибір.

Везуть, як товар під'яремний,
Щоб ним корчувать цілину...
О Боже, у неба стяг темний
Вмереж їм Зорю Провідну!

Народу на станції тижби...
При вході стоять гайдуки
Із крісами... Здумати: чи ж би
Хтось міг утекти з їх руки?

Ще раз перевіряють імена...
— Бракує п'ятьох юнаків!
— Та ні, каже мати стражденна,
Чутно ж у вагоні їх "спів"!

Як поїзд рушав у дорогу,
Ще грюкнув розлючено кріс,
Але тих п'ятьох, дяка Богу,
Мов батько — сховав уже ліс.

ФІГУРИ ТА ЕПІГРАМИ

Нам треба уранці вдихати в лісах
Не тільки буй-вітру наснаги весняні,
Та треба теж зором — на неба стежках —
Торкатися сонця рухливої бані.

Нам треба відважно своїм долотом
Різьбити тут брили, тверді наче мури,
І всюди на горах, під сосон шатром,
Поставити схожі на бані фігури.

І креслить вогнем епіграми на них
(Як олень, і сарна, і лев, і вірлиця!),
Ще й знати: секрет розумітимуть їх
Лиш люди, що мають масковані лица.

БУНКЕР

Під накриттям колючої тернини,
Де в джерелі життя — вода жива,
В підземних надрах волі Батьківщини
Там бункер був, твердиня бойова.

Взяли повстанців непокірні душі
До неї світло сонця із вершин,
Взяли (на випадок!) легенду з Буші
Про матері-козачки гордий чин.

Та хто ж повстанці? Вічності піньйони,
Що в бункрі зупинили б лету змаг?
Хто ж Вічності мажорні створить тони,
Як принесе відлигу райський птах?

Коли б умів цей бункер розказати
Про мрії мрій і пляни вояків,
Усі поети мусіли б писати
Лиш кров'ю серця; і лунав би спів

Про те, як ширився там бункра обрій,
Як стіни — дум пропалював жар-цвіт,
Як із тернини — командир хоробрий:
— Весна! Виходьмо, друзі, в світ!

1966

ВЕСНЯНКА

Гей, веснянко, гожа панно,
Чом не спала ти вночі?
— Тим, яким без бою банно,
Тут гострила я мечі.
І гострила й замовляла:
“Хай у вас палає гнів,
Устромляйтесь, наче жала,
В люте серце ворогів!”

Гей, веснянко, гожа панно,
Ще робила що? Промов!
— Шила я бійцям старанно
Злото-синю коругов.
Я при сяйві зірки шила,
Аж прояснив Дажбог шлях,
Це ж його промінна сила
Кличе прапор до звитяг!

Гей, веснянко, гожа панно,
Чом пішла ти ще й на лан?
— Лицарям я рвала рано
Запахущий наш євшан,
І в серця їм положила
У прощальну, щасну мить,
Тим то й лава їхня мила
Ні, в бою не затремтить!

1964

ЗАШИФРОВАНІ ВІСТКИ

Заспівала в лісі мавка
(Чи чорнявка — чи білявка?)
Пісні голосом дзвінким,
Та не бачена ніким:
— Як мовчали всі зозулі,
Від Агідника тут кулі
Впав повстанець молодий,
Підземелля зв'язковий.
Лист, що мусів доручити,
Зашифровані мав звіти,
Бо відкритий слова звіт —
Небезпечно слати в світ.
А тому, що шифру вісті
Не доніс, його врочисті
Поселилися думки
У пісень моїх дзвінки.
Гей, несуть вони надію
Всім, що їх відчути вміють;
Не в дзвінках пісень вони,
Та у лунах — їх луни!

1967

ПІСНЯ ПРО РОЖУ

Заграла сурма там на всю Україну:
“До бою за волю ставай, хто живий!”
Я дівчину милу обняв біля тину,
Пішов до УПА, як бійців зв'язковий.

Як мила хустину дала вишивану,
Де рожка багорова цвіла, мов любов,
Сказала: “у рожі тій міць талісману
Тебе охоронить в боях, будь здоров!”

Хустину на серце поклав я й верхів'я,
Провалля і кручі не раз проверстав,
На долах під крісів ворожих там спів я
Всі ріки бурхливі промірів уплав.

Завзято гриміла в УПА рядах битва,
Був кожен за волю умерти готов,
Та рожа спасала мене, мов молитва,
Мов панцер, мов дівчини вірна любов.

Враз як зв'язкового крізь гори Карпати
Мене Генерал наш на Захід післав,
Замкнулася брама до рідної хати,
В тюрмі ворог дівчини руки скував.

Та досі ношу я на серці хустину,
Де рожа цвітує, мов вірна любов,
Вернусь визволять мою дівчину милу,
Коли знов заграє сурма кличний зов!

1967

ПІСНЯ РІКИ

Як повстанців пісня розляглась лугами,
Я співала з ними хвилями-дзвінками
Про ширінь просторів, що мені і їм
Вдень і вніч слугують — за рідненький дім.

Приспів: Та, гей-гей повстанці, ми на себе схожі,
В порох розіб'ємо всі полки ворожі!

Я світило сонце, в чистім люстрі броду
Я повстанців ясно відбивала вроду,
І здавалось поруч дві стрункі чоти
Уперед маршують дружньо до мети.

Приспів...

Ой, здригнулось небо блисками-громами,
І на прю повстанці стали з ворогами,
Щоб на переможний їх скріпити бій —
Я дала їм пити свіжий нектар мій.

Приспів...

Вороги узділи, сили де причина,
Підійшли до мене... Та чи ж я дитина?
Збурила у струмі дна мулкий пісок,
Щоб їм не дістався нектару й ковток.

Приспів...

А тепер пливу я крізь простори сині,
Серцем і душею вірна Україні,
Бойовий повстанців мій обраний змаг,
До мети веде нас — України стяг!

1966

ГИМН ПРО ПРАПОР

Віддаймо Прапорові честь і славу,
Об'єднаних сердець палку любов,
В боях за вільну і міцну державу
Його бійців свята скропила кров.

Вона всім вірним тайну об'являє,
Що Прапор снажить всенародній рух,
У краплях крові вічно пробуває
Дружинників і князів дужий Дух.

Із волі Бога, що кермує нами,
З їх Духом — Дух з'єднався козаків,
Освячений священними боями,
І Дух хоробрих Січових Стрільців.

До храму Прапору, як чини воїв,
Нам бойова відлунює тропа,
Ввійшов ще Дух підпільників-героїв
Із ланок СВУ — ОУН — УПА.

Окрилює наш Прапор до змагання
Шевченка "Заповіт" у далечинь, —
О, Боже, Боже, вислухай благання,
Новим бійцям звитягу дай. Амінь!
Амінь!..

1966

ПРОХАННЯ

Пришліть дорогу нам вісточку в шифрі,
Нехай би на мить були ми щасливі,
Коли в тайнописній вгледимо цифрі,
Чи ваші підпільні ланки рухливі.

Чи сходитесь в хаті друга Андрія,
Вартованій там двома яворами?
Чи й досі Павло, той син Олексія,
Тримає штафету поміж бійцями?

Чи ще летючки з Тризубом у свята
Олена розкидує на майдані?
Чи ходите ще вправлятись в Карпатах
(Ах, знаєте, в чім!) — на вашій поляні?

Пришліть дорогу нам вісточку в шифрі,
Чи єдністю думки друзі багаті,
Нехай в тайнописній вгледимо цифрі,
Чи хутко підіймуть прапор — “Крилаті”?!
1962

НАПЕРЕДОДНІ

Хто ж там на конях — цок-цок — гасає?
Лицарі — амазонки чей!
Що ж вони крешуть в пітьми безкрає?
Іскри вогню святого, гей!

Де ж вороні їх несуть шляхами?
(Швидше, цок-цок, швидше, цок-цок!)
До Золотої Прапредків Брами!
Іскри, іскри в простір — щокрок!

Ось амазонкам уплівся в коси
Мерехт вогненний, мов зацвів,
Дзенькіт стремен і списів розносить
Лицарів цих любов і гнів!

“Вже недалеко мета маршруту”
(Ім командир зміцняє дух);
За частоколами міста чути
Передреволюційний рух.

Хоч вхід вартує Змій стоголовий,
Хтось підіймає Сонця стяг, —
Буде, гей, буде із жертви крові
Свято Весни!.. Цок-цок-цок! І — змаг!
1964

ВІДРОДЖЕННЯ

Відродження — у Ріднім Краю!
Його стрімчасті вежі знов
Аж до небес висот сягають —
В обнові творчих всіх обнов!

Чи дуб піднявся враз гілками
(Корінням врослий в глибу шар),
Як кров шумує до безтями
У жилах — під вихрів удар?

Таж дух народу це дубовий
Прокинувся у кошмарний день,
І грає сурмами любови
Всіх Симоненкових пісень!

В них шоломи відважних воїв
На буйних головах людей,
Сталеві панцери героїв
На пружних м'язах їх грудей!

Відродження у крові й кості,
Це ж б'ється живчик — волі зрін,
І забруньковує вже брості
Новий, громоударний чин.

Ще день, ще день і, як лявіна,
Народ повстане бойовий,
В родині людства Україна
Колос прадавній і — новий!

СВОБОДА

Вона, що безліч разів знала смерть,
Воскресення снагою повна вщертъ.

Як знов п'ятьма скує наперекір —
Уміє жити без світла сонця й зір.

Безмовна, та в мовчазності гримить,
Не має ніг, та на шляхах біжить.

Бездомна в Ріднім Краї, у тюрмі ж
Об грати гóстрить лютий помсти ніж.

Рабів, як дéспот волю стопче їх,
Підносить владно до повстань нових,

І гомонить на звалищах тюрми:
— Не я, не ви, її розбили — ми!
І. Х. 1967.

Ізабелла Крафорд

ВОГОНЬ

(Уривок із поеми "Гелот")

Хто ж вогонь, цей Божий дар,
Може в надрах серця вбити?
Надаремно волі жар
Хоче деспот погасити!

Лютий деспоте, тремти,
Хоч потопчеш — раб не згине,
Під п'ятою вчуєш ти
Білий гнів Творця людини.

Через рани від кайдан,
Через душу, скуту в криці,
Вибухають, мов вулкан,
Вічні сили блискавиці.

Владно, як страшний пожар,
Край огорне їх стихія
І, борвієм аж до хмар,
Порох деспота розвіє!

(Переклад з англійської)

В. К. Браєнт (1794-1878)
Американський поет

ДРЕВНІСТЬ ВІЛЬНОСТІ

О, Вільносте, ти ж не поета сон,
Не юна краля ти, якій спливає
Волосся кучеряве з-під чепця,
Що ним владар — по звільненні з кайданів — ,
Коронував раба. Ти — древній муж
У зброї, що в одній руці тримає
Свій щит, а в другій — меч! Твоє чоло
Різьбили шрамами хоробрі битви.
В твоїм хоробрім тілі — дух борні!
Хоч ворог в тебе вергав блискавками,
Які пекли вогнем, та не убив
Твоє життя — безсмертний дар небесний.
Хоча тиран замкнув тебе в тюрмі,
А гайдуки його в огні скували
Для тебе пута — ти зірвала їх.
В'язниці стіни впали й одчайдушно
Вистрибуєш, мов полум'я руїн,
І націям гукаєш гасло волі,
Вони ж — відлунюються звідусіль.
Тікає геть гнобитель їх поблідлий!

Людина не вродила нам тебе,
Бо ти вродилась близнюком людини,
Як наша раса племенем була.
Ти вартувала з нею, над полями,
Сумирне стадо, стéжила зірки,
Сопілку вчила простоти мелодій;
Із пращуром, у єдності, в лісах
Ішла ти в бій на вовка і пантеру,

Тоді єдиних ваших ворогів.
Після потопу разом на вершині
Топтали першу стежку ви м'яку.
"Шановний" сивий ворог, твій гнобитель,
Вродивсь пізніше; та, як він зустріне
Серйозний виклик старших віч твоїх —
Тремтить цей узурпатор у твердині!

Ти з бігом літ вростатимеш у міць,
Йому ж життя судилось дуже кволе,
Та в кволості підступний буде він,
Сильця сплітатиме, щоб розстелити
Під кроки зрівноважені твої.
Заплеще ворог у безсилі руки
І з засідки закличе посіпак,
Що мають замасковані обличчя,
Хоч їхня одіж дуже чепурна;
Накаже їм тебе слідити пильно,
Своїм "ласкавим" словом чарувать,
Щоб крадькома ці чортики прехитрі
Тебе зашморгували в мотузки,
В тоненькі петлі, із яких зростають
Крицеві пута; або, щоб тебе
Скулі ярмом — укритим у вінкові.

О, Вільносте, ще панцер не скидай,
Ще міцно меч тримай в руці сьогодні,
Не плющ очей, бо й ворог твій не спить!
Його слідити мусиш і бороти
До дня Нового Неба на землі!
Та, як на мить бажаєш відпочити
З юрби обманників — запрошує тебе
Ласкавий праліс. Він, коли зростали
Дерéва на землі ще вільній там,
А мох лиш де-не-де вкривав печери,
Дитинства преславетного твого
Тоді був свідком і радів ним дуже!

(Переклад з англійської)

З М І С Т

I. Овечко — Поетеса лірики і мітології	5

ПЕРВІСНИЙ ПРОСТІР

У мандрівці	11
Гранітні скелі	12
Ріка	12
Прадавня печера	12
Руки індіанки	13
Зов індіанської жінки	14
Як індіан умирає	14
Щасливий мисливський край	15
Взимку	16
Пісня Гаявати	16

ПІОНЕРИ

Мозаїка	17
Оселя "Хортиця"	17
Голос у пущі	18
Полегшений тягар	18
"Овечі кожухи"	19
Талісман	19
Під пазухою Бога	20
Роздвоєння	20
Чорноземна грудка	21
Гуцульська пара	22
Віконце	22
Непорозуміння	23
Помилка	24
Любов	24
Сила чарів	25
Привітання	25
На всіх дорогах	26
Співзвучність	26
Джерело сили	27

ПІСНІ ОБЖИНКОВІ

Прерія	28
Змагання сосни	28
Перша оранка жіноча	29
Гранд-арабеска	30
Безсмертність	30
Символ рідної мети	31
Жрекиня краси	32

НЕЗАБУДЬКИ

Мій Рідний Край	33
Арніка гірська	34
Рідність	35
Золоте намисто	36
Я жду весни	37
Повітря	37
Мандрівник	38
Оце я нині вам несу	38
Умер я за красу	39
Марновані дари	39
Напившись із неба	40

Надвечір'я	40
Цвіт латаття	41
Сліпець	41
Дуб і калина	42
Надхнення	42
Слова немногомовні	43
Відповідь	43
Світ природи	44
Ріка і море	45
Животворчий хліб	45
Об'явлення еолової арфи	46
Людина, що в мрії обладі	47
Вузька стежка	48
Вічність	48
Калина	49
Соняшник	50

СВЯТА ЗЕМЛЯ

Свята земля	51
Кетяг калини	51
На станції	52
Фігури та епіграми	53
Бункер	53
Веснянка	54
Зашифровані вістки	55
Пісня про рожу	55
Пісня ріки	56
Гимн про прапор	57
Прохання	58
Напередодні	58
Відродження	59
Свобода	60
Вогонь	60
Древність вільності	61

ДО ВЕЛЬМИШАНОВНИХ ЧИТАЧІВ

Збірка “Піонери Святої Землі” мала вийти друком 1966 року з нагоди 75-річчя українських Піонерів у Канаді. Але видавець, якому авторка дала 700 дол. завдатку, видрукував її “фотоофсетом” із безліччю дукарських помилок і пропусками рядків у поезіях, не приславши ані разу відбиток для коректи, як було укладено договір. Більш як рік тому, за посередництвом адвоката, той видавець погодився повернути авторці частину завдатку і малюнок обкладинки, роботи мистця Петра Магденка, та обіцянки досі не виконав. Отже, тепер збірка “Піонери Святої Землі” появляється друком з опізненням у наполовину зменшеному об'ємі.

Авторка готує до друку дві нові праці: “Євшан” та “Меандер і спіралі”.

